

Du sköra nya värld

SOM-undersökningen 2021
SOM-rapport nr 81

Ulrika Andersson, Henrik Oscarsson,
Björn Rönnerstrand och Nora Theorin (red)

Redaktörer: Ulrika Andersson, Henrik Oscarsson,
Björn Rönnerstrand och Nora Theorin
© Författarna och SOM-institutet
Teknisk redaktör: Marie Wiklund
Omslag: Daniel Zachrisson
Omslagsbild: Digital Art via Getty Images
Redigering: Henny Östlund
Tryck: Nya BrandFactory AB, Kålleröd 2022
ISBN: 978-91-89673-52-6
ISSN: 0284-4788
ISRN: GU-STJM--81-SE

INNEHÅLL

Förord	9
Du sköra nya värld Ulrika Andersson, Henrik Oscarsson, Björn Rönnerstrand och Nora Theorin	11
FÖRTROENDE & TILLIT	
Allmänhetens förtroende för pandemihantering och framtida civil beredskap Rikard Bengtsson och Douglas Brommesson	31
Stärkt förtroende för sjukvården, journalister och riksdagens politiker Ulrika Andersson	45
Den svenska tilliten fortsatt hög – men sjunker i utsatta grupper Sören Holmberg och Bo Rothstein	61
Konspiratorisk läggning hos svenska folket Jesper Strömbäck	73
SAMHÄLLE & VÄLFÄRD	
Det finns en sjö och sedan aldrig mer – medborgares och politikens inställning till att tillåta aktiv dödshjälp Felix Andersson och Patrik Öhberg	89
Politisk tolerans och själv censur i orostider Thomas Persson och Sten Widmalm	101
Brott, men inga straff? Svenska folkets inställning till våldsbrott och hur de ska förhindras Felix Andersson, Klara Wärnlöf Bové och Patrik Öhberg	119
Medborgarna om styrningen av den svenska skolan: Stat, marknad eller profession? Sverker Lindblad, Fredrika Lagergren Wahlin, Katarina Samuelsson och Helena Wallström	135

Effektivitetsbedömningar påverkar alkoholopinionen David Karlsson, Sören Holmberg och Lennart Weibull	149
Politerade bedömningar av offentlig verksamhet Sören Holmberg	163
Länge leve monarkin? Ulrika Andersson	179
ENERGI & KLIMAT	
Energifattigdom i Sverige Jenny von Platten	195
Vindkraftsopinionen i skuggan av ett vindkraftverk Erik Jönsson	215
Ständigt denna kärnkraft Sören Holmberg	231
Att mota Olle på andra sidan grind – svenskarnas uppfattningar om klimatanpassningsåtgärder Göran Duus-Otterström, Sverker C. Jagers, Erik Jönsson och Simon Matti	243
Därför är personer till höger mindre oroade för klimatet Björn Rönnerstrand	263
MEDIER & KULTUR	
Användning och värdering av medier – om sociala mediers betydelse och public services starka stöd Ulrika Andersson	277
Saknade fritidsaktiviteter under pandemin Sören Holmberg och Lennart Weibull	295
Läsning av tryckta böcker ökar bland unga Elisa Tattersall Wallin, Tobias Carlsson och David Gunnarsson Lorentzen	305

Svenska folkets uppfattningar om nyhetsmediernas vänster-högerplacering
Per Oleskog Tryggvason och Ulrika Andersson 319

Färre besök, ökat förtroende
Jonas Söderholm, Malin Ögland och David Gunnarsson Lorentzen 339

OPINION & ATTITYDER

Ideologiska skiljelinjer i stödet för EU
Marcus Weissenbilder och Ulrika Andersson 355

Hultqvistdoktrinen uppgång och fall? Svensk försvarsoption i en osäker tid
Karl Ydén, Ulf Bjereld och Joakim Berndtsson 371

Politisk opinion – en fråga om ålder och generation?
Hilma Lindskog och Maria Solevid 385

Varför ett så missnöjt folk?
Johan Martinsson 403

Väljarnas politiska dagordning inför valet 2022
Johan Martinsson 421

Individ eller Nation? Värderingar som förklarar attityd till invandring
Marie Demker 435

Utbildning och socio-kulturella attityder: ett tidsbundet samband?
Hilma Lindskog 451

VÄLJARE & PARTIER

Partiernas sympatikapital inför 2022 års val
Anna Cederholm Lager och Oskar Thelin 467

Politikens resurser – Medborgarnas syn på ekonomiskt stöd till politiska partier, civilsamhället och andra politiska aktörer
Magnus Wennerhag, Zhanna Kravchenko och Adrienne Sörbom 481

Välrepresenterade, välkomna och uppdragsvilliga? Uppfattningar om gruppers politiska representation 2021 Nazita Lajevardi, Moa Mårtensson och Kåre Vernby	497
Ideologisk identifikation Richard Karlsson	511
Önskestatsminister och önskeregering Elisabeth Falk och Henrik Oscarsson	523
Omgiven av väljare: Vem är egentligen röd och vem är egentligen blå? John Magnus Roos och Anders Carlander	535
METODREDOVISNING	
Den nationella SOM-undersökningen 2021 Marcus Weissenbilder	553
BILAGOR	
Om författarna	565
SOM-institutets böcker	573

FÖRORD

Du sköra nya värld är SOM-institutets 81:e forskarantologi sedan starten 1986. Den bygger på 2021 års nationella SOM-undersökning – den 35:e i ordningen. Undersökningen genomfördes som sju riksrepresentativa urval om vardera 3 500 slumpmässigt utvalda personer boende i Sverige i åldrarna 16 till 85 år. De sju delundersökningarna är att betrakta som editioner av samma studie. Uppsättningen av enkätfrågor varierar något mellan editionerna men de innehåller också ett stort antal gemensamma frågor om samhälle, opinion och medier samt demografi och bakgrund.

Huvuddelen av de svar som ligger till grund för analyserna i boken inkom under oktober 2021. Ansvarig för datainsamlingen har varit *Indikator – Institutet för kvalitetsindikatorer* med Edvin Boije som fältledare. Närmare uppgifter om undersökningens uppläggning och genomförande finns i metodredovisningen längst bak i boken. En mer utförlig dokumentation av 2021 års SOM-undersökningar finns att ladda ner på SOM-institutets webbplats (SOM-rapport 2022:3).

I boken medverkar forskare från olika ämnesområden och lärosäten. De sammanlagt trettiofyra kapitlen speglar den ämnesmässiga bredd som finns i SOM-undersökningarna. Varje författare svarar själv för sin tolkning av data och slutsatserna i respektive kapitel.

Dataunderlaget från tidigare SOM-undersökningar är tillgängliga för akademisk forskning och utbildning via Svensk Nationell Datatjänst (SND) vid Göteborgs universitet. De publikationer som hittills utgivits av SOM-institutet finns förtecknade längst bak i föreliggande volym. Mer information om SOM-institutet finns på institutets webbplats.

Göteborg i juni 2022

Ulrika Andersson
Docent
SOM-institutet
Göteborgs universitet

Henrik Oscarsson
Professor
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

Björn Rönnerstrand
Fil. dr.
SOM-institutet
Göteborgs universitet

Nora Theorin
Fil. dr.
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

